

СВОБОДА УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 175. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 29-го липня 1936.

VOL. XLIV. No. 175. Jersey City, N. J., Wednesday, July 29, 1936.

THREE CENTS

ЩЕ ОДНА ДЕМОКРАТИЧНА НАРАДА

ДІТРОЙТ. — Демократи, які не погоджуються з політикою Рузвельта, назначили на 7. серпня в Дітроїті свою нараду, на якій хочуть надуматися, що далі робити. До групи незадоволених демократів покищо належать: Едмундс, Кольбі, Рід, Ілі і правдоподібно Алфред Смит. Вони розіслали листи до інших демократів і в тих листах зазначають, що політика Рузвельта „прямує до колективізму, що вона натискає на свободу слова найвищого суду та що підкопує основи американської конституції“.

ПЛИВАЮЧА АМБАСАДА.

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту дістав повідомлення від свого амбасадора в Еспанії, що він задумав свою амбасаду умістити на одному кораблі й, пливаючи здовж еспанського побережжя, буде відвідувати ті місця, де є американці, та буде давати їм поміч, евентуально забираючи їх на корабель. Бо в цілій Еспанії кипить від горожанської війни, пасажирська комунікація зі світом перервана і життя перебуваючих в Еспанії американців, яких є кілька сот, є поважно загрожене.

ПРИСПІШУЮТЬ ПОМІЧ У СТЕЙТІ КАНЗАС.

ТОПКА (Канзас). — Адміністрація поступу праці й адміністрація помочі приспішили свою діяльність у стейті Канзас, у якому наслідки посухи даються вже тепер дуже гостро відчувати. Адміністрація помочі вже наділила \$2,000 осіб грошевидами підмогою. Рівночасно з федеральною підмогою губернатор Ландон плянує незалежну стейтову поміч.

АВАНТУРА В ПЕНСИЛВЕНІЙСЬКИМ СЕНАТІ.

ГЕРІСБУРГ (Пенсильванія). — На галерії пенсильванійського стейтового сенату зібралась у більшому числі безробітні, щоби прислухуватися нарадам сенату, що мав ухвалити гроші на поміч безробітним. Коли сенат протягав з ухвалою і вкінці хотів відложити нараду, безробітні справили демонстрацію. Вони почали гудіти, кричати, тупати ногами, домагаючись продовження наради та ухвали \$100,000,000 на поміч безробітним. Сенатори пробували успокоїти їх, однак це не помагало. Безробітні далі кричали й погрожували, що не уступлять, поки не перейде ухвала помочі. Проте сенат не осягнув покищо ніякого рішення в цій справі.

УТОПИВСЯ, ДАЮЧИ ЛЕКЦІЇ ПЛИВАННЯ.

НЮ ОРЛЕНС (Луїзіяна). — Батько 11-літньої дівчини, Честер Гол, учив свою маленьку доньку пливати. Нагло дівчина почула, що батько її не підтримує і що вона поринає під воду. Вона почала рятуватися сама й добилася якось до берега. Зате батько, який учив її пливати, потонув. Причиною були мабуть корчі.

ПАРТИОМАНІЯ.

ЛІНКОЛН (Небраска). — Цьогорічні президентські вибори готові бути дуже напружені і цікаві. Можна сподіватися цього по великому числі нових політичних партій, що підготовляються до цих виборів. На днях була спроба у стейті Небраска створити ще одну партію, звану „фермерсько-робітничою“. Однак внаслідок змалого числа початкових членів, спроба не вдалася.

НЕОБЕРЕЖНІСТЬ ЗІ ЗБРОЄЮ.

ГАКЕНСЕК (Нью Джерзі). — Молодий студент Бернгард маніпулював зі своєю наладованою стрільбою, коли нагло стрільба випалила і положила трупом його товариша, теж молодого студента, Шліхта.

ЗАСУДИЛИ НЕБЕЗПЕЧНОГО БАНДИТА.

СЕЙТ ПОЛ (Міннесота). — Небезпечно американського бандита Ал Карпіса суд засудив на до смертну тюрму. Карпіс, заки його арештували, удостоївся був навіть титулу „супільного ворог ч. 1“. Його спеціальністю було схоплювати багаті особи й опісля жадати окупу.

НИЩАТЬ НАРКОТИЧНІ РОСТИНИ.

БРУКЛІН (Нью Йорк). — Поліція повиривала в Брукліні рослину „марігуана“, з якої можна виробляти наркотики. Цю рослину посіяв хтось на чотирьох парцелях, і їх відкрив детектив, що спеціально вишколовався для боротьби з торговцями наркотиків.

ЗАСУДИЛИ ЛІКАРЯ НА 15 МІСЯЦІВ ТЮРМИ.

НЮ ЙОРК. — Суд засудив лікаря Абрагама Бенджаміна з Нью Йорку на п'ятнадцять місяців за те, що на спілку з одним несовісним адвокатом придумували штучні „нешасливі випадки“, щоб опісля видіставати з аскураційних компаній гроші. Суддя назвав цього лікаря „найбільшим шубравцем, якого він бачив перед судом вже від двох часу“.

ЗА ДИКТАТУРУ, АЛЕ — БОГА.

Священик д-р Френк Бочмен у Бірмінгемі, Англія, говорив з нагоди відслонення пам'ятника поляглим, що державами мусять правити ті, що керуються божими вказівками. Тоді матимемо правдиві диктатури, бо — божі. Правдивий патріотизм вимагає такої диктатури, в якій людина мусить бути готова віддати життя за відродження свого народу.

ВОДНА ЕЛЕКТРИВНЯ В БУЧАЧІ.

Водну електривню в Бучачі почала будувати міська управа при помочі кредиту з Фонду праці. Викінчено вже великий канал, що тягнеться здовж правого берега Стрипи, а тепер будують великий яр, що заставить воду ріки і спрямує її до каналу. Добутий тим способом спад води витворить силу 250 КМ. На укінченні є теж турбінова комора і галія машин, а замовлені потрібні машини наспіють з Варшави і Лодзі з кінцем липня ц. р. Електривню пущать у рух з початком вересня ц. р. Міська управа хоче поширити електричну сітку на околиці села.

ЗАВЗЯТА САМОГУБКА.

До стаяу на кінці вул. Львівських Дітей кинулася 23-літня Олена Пакушинська, шукаючи смерті. Побачив це Роман Кучма з Левандівки, витягнув дівчину з води і завів її до дому при вул. Кульпарківській. Однак врятування від смерті її зовсім не втішило. Вона знову втекла з дому і дальша її доля покищо невідома.

ОСТАНКИ СТАРИННОГО ПЕРЕМІШЛЯ.

Підчас робіт при будові коллєктора в Перемішлі відкрили на просторі кільканадцятьох метрів більшу скількість людських костей. Крім того відкрили добре збережені охоронний мур з цегли і каміння. Цей мур був колись мабуть брамою міста.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ДІАЛЕКТИКА.

Після ріжних невдалих спроб „успішніти“ майно, побут життя громадян, большевики були змушені в місті і на селі встановити деякі роди приватної власності. Тепер московська „Правда“ в довгій статті намагається доказати, що ця дозволена приватна власність не є приватною, тільки — особистою! „Не умер Данило, а болячка задавила“.

„ВІСНО ЖІНОЧЕ“.

Городський суд у Варшаві засудив одну молоду адвокатку на гривну 100 зл. за те, що вона підчас судової розправи прозивала свою процесову противницю словами: „хамко, малдо, шмато“. Пішло з того, що противниця робила їй зловізні завваження. Це так розлютило молоду адвокатку, що вона на мент забула параграфів і вхопилася за вічно жіноцькі „аргументи“.

ОРГАН ТРОЦЬКОГО ПРО СТРАШНІ ТОРТУРИ В ССРС.

В 49 ч. „Бюлетину Опозиції“ Троцького появились спомини комуніста Шлігі, що довго посидів у большевицьких в'язницях. Ні одна буржуазна газета не принесла досі описів аж таких жахливих страхів, як приніс орган Троцького. Як там змушуются над в'язнями, як їх тортурують, мучать, розстрілюють, доводять до самовбивств! Цілі підчеркує, що все те роблять большевики не тільки з бештими буржуями й інтелігентами, але і з робітниками. До тих описів в органі Троцького можна завважити хіба те, що ніщо не змінилось в большевицьких тюрмах від часу, коли Троцький панував над ССРС, тільки те, що в тюрмах появилсь деякий відсоток троцькістів. Та чи Троцький тепер поступав би інакше?

10 ХВИЛИН СПІЗНИВСЯ.

Перед судом у Яшеві станув цими днями Ст. Ярош, обвинувачений у тому, що підчас гри в карти пробив ножем партнера. Сталось це вночі з 10. на 11. листопада 1935. в год. 12.10. 10-хвилинне спізнєння спричинило те, що цей учинюк, за який відповідав підсудний, не підпав під амнестійний закон. Яроша засудили на півтора року в'язниці.

БИК УБИВ ПАРУБКА.

На фільварку Підчаши під Кутним 23-літній парубок Ян Дембовський вів на ланцюгу бика. Побачивши червону хустку на дівчині, бик сполошився, вирвався Дембовському і почав за ним гонити. Дембовський перескочив пліт, але бик, розваливши пліт, побіг за ним і врешті навів його на роги і пробив йому живіт. Опісля розярене звіря кинуло свою жертву на землю і почало топтати ногами. Прибігли люди і добули зпід ніг бика страшно змасакрованого трупа Дембовського.

„МАЗЕПА“ РИЛЕЄВА.

Державний літературний музей у Москві придбав і скоро опублікує в своїх виданнях невідомий ще рукопис „декабриста“ К. Ф. Рилєєва. Рукопис походить з початку 20-тих років XIX ст. і являє собою закінчений план драматичного твору на тему з життя фільварка Мазепи. Рилєєв задумав 10 сцен за сюжетом, близьким Пушкіновій „Полтаві“.

ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД ВИНОЮ.

Московські „Ізвестія“ вступают з цілою рішучістю проти фінляндського проекту літакового подучення західної Європи з Советами через Фінляндію. Кажуть, що детунську базу в Фінляндії тикористаєб Німеччина для лекшого налету на Совети у випадку війни.

ЗПІД ДОШУ ПО СМЕРТЬ.

У Залізцях, пов. Зборів, завалився мурований дім Григора Матвійкова якраз у момент, як до середини забіг 7-літній Іван Матвійків, щоб сховатися перед дощем. Хлопець згинув під румовищем.

СТАРЕНЬКА БАБУСА КРИТИКУЄ АВТА.

Старенька бабуся Анна Аерден в Атлантік Сіті справляла свої 101 уродини. З цієї нагоди її відвідали репортери та запитували її про ріжні річі. Про авта бубуса сказала, що „може вони й потрібні, але колись люди з кіньми і возами були значно щасливіші“.

ЦІННІ ЗНАХІДКИ З XI—XII ВІКУ.

Празький „Український Тиждень“ пише, що підчас розкопів на території Десятинної церкви в Києві знайдено багато ріжних золотих, срібних, скляних і керамічних речей з XI—XII ст. Особливу увагу звертає на себе т. зв. колт (серга), що виготовлений з золота і художньо орнаментованої емалією. Дуже цікава золота діяема, що складається з окремих 24 частин. Знайдено теж ріжні золоті нашивки, золотий перстень, висячу оловяну печатку, рештки тонкої золоченої тканини, відлиток срібла (гривна). З скляних речей відзначаються ріжні бранзолети тонкої й оригінальної роботи. Всі знайдені речі мають велику наукову вартість.

ЗА ЗНЕВАГУ ПАРЛЯМЕНТУ.

Суд у Дрогобичі засудив діяча ППС з Борислава Станіслава Вирушевського на три місяці арешту за те, що він на робітничій в'язні в Східниці висловився: „Теперішній сойм і сенат складається з самих макутів; у Польщі є тепер мільон дітей без школи, отже буде ще мільон туманів більше“. Кару подарували Верушевському на основі амнестії.

ОБКРАЛИ ГРОМАДСЬКИЙ УРЯД.

До будинку громадського уряду в Зелезій, пов. Надвір'я, вломившись злодії й, розбивши касу, забрали 1,500 зл. сто-злотими банкнотами та більшоном.

РОБІТНИКИ У БАТІ І СТАХАНОВЦІ.

„Часопис „Здін“ порівнює заробітну платню й умовини життя робітників фірми Батя, Кліми, та советського шевця-стахановця Сметаніна. Кліма за останніх 8 тижнів діставав пересічно 688 кч. тиждєво, а той час, як найздібніший стахановець дістає 3,000 рублів місячно. Однак у Зліні покупна ціна рубля в порівнанні з покупною ціною корони 15 разів менша. „Здін“ доказує це на ріжних родах продуктів. І так: хліб у ССРС дорожчий на 700 проц., свинина на 465 проц., шоколяда — 2,850 проц., бараболя — 180 проц., молоко — 1,750 проц., біля — 1,450 проц., оляг — 1,500 проц., обува — 1,750—3,600 проц. Ця дорожня ціна знижує платню стахановця приблизно на 200 кч. місячно. Пересічний робітник советського промислу виробляє 190 руб. місячно. Вчителі та професори 200 руб. місячно, технічні інженіри 600—1,000 руб. „Здін“ питає, чому советська пропаганда при всій своїй велемовности засадничо мовчить про платню і заробітки робітників советських підприємств.

З АКТИВНОСТІ НАШОГО ЖІНОЦТВА В КРАЮ

ЧОРТКІВ (Галичина). — Українське жіноцтво мусить здавати собі справу з того, що діється довкруги нього й що воно мусить брати активну участь у громадському житті народу й впливати на його хід, а рівночасно мусить нести й відповідальність за те, що довкруги нас як нації твориться. Так говорила Мілена Рудницька, голова „Союзу Українок“ на величній „Дні Селянки“, що відбувся 5. липня б. р. в Чорткові. Свято розпочалося подевою Службою Божою, якої вислухали понад три тисячі зібраних. Потім зложили привіти представниці зорганізованого жіноцтва, а само жіноцтво відбуло дефіляду. До ритмічних вправ стануло понад 300 молодих дівчат, зібраних у прегарну народню ношу. Ціла площа немов зацвіла яскравим цвітом. У такт пісні й музики підносились дівочі рамеңа й усміхались радісно сотки-тисячі очей глядачів. Дуже гарно випала інсценізація подільської весілля. Цілий час пригравали дві оркестри читалень „Просвіти“. Вечором відбулась у салі Сокола святочна академія. Про це свято пишуть, що це був день краси й величі, день високонапружених національних почувань, день, що відчинив очі не тільки всьому українському громадянству, але й полякам, що жіноцтво українського народу йде вквіт з цілим нашим політично-культурним розвитком. „День Селянки“ закінчився з великим моральним і матеріяльним успіхом.

ЛЯКАЮТЬ ЖИДІВ УКРАЇНЦЯМИ.

ЛЬВІВ. — „Газета Польска“ розписалась про „протижидівські виступи“, яких допустилась „юрба українців“, що була на відпусті в Маняві. Кажеться в цій газеті, що „юрба“, підбурена „українськими агітаторами“, кинулася на страгани жидівських торговців і частинно товар розкинула, частинно заграбіла, а частинно вкинула до ріки. Вкінці поліція привернула порядок. В українських газетах нема про це ніякої згадки. „Новий Час“, передаючи ту „сензацію“ за польською газетою, додає, що колиб так було, то це був би перший того роду український виступ на українських землях під Польщею. Бо досі кожний день доносить про такі виступи подяків. Часопис подає, що це ворожі нам елементи хотіли би втягнути українців до протижидівської погромицької акції, щоби потім всю винуватість за це на український нарід. Українці, пише часопис, не можуть боротися з жидами такими методами. Про це знає теж добре і свідоме українське селянство. Тому не треба дати себе ловити на провокаційні протижидівські виступи, аранжовані ворожими нам елементами.

БУДУТЬ РОЗВОДИТИСЯ, АЛЕ ВЖЕ ТІЛЬКИ СОВЕТСЬКІ АРИСТОКРАТИ.

МОСКВА (Росія). — Офіційна статистика подає, що число розводів у ССРС зменшилося впродовж останнього часу на 90%. Бідний чоловік не може розвестися, бо це получене тепер з великими таксами. Зате розводяться вищі урядовці, тощо.

ПО ВІЙСЬКОВОМУ — ЯК ЗА ЦАРАТУ.

МОСКВА. — Померлого письменника Горького пошанувала советська влада між іншим тим, що названо його іменем 22-гу кавалерійську дивізію. Давніше називано такі дивізії іменами великих князів і т. п.

З ЕСПАНІ — КРАЇНИ ТЕРОРУ.

МАДРИД. — Урядові звідомлення подають, що повстанці всюди поносять поразки, та ще льояльні урядові військові частини заняли місто Толедо. Подають далі, що в повстанських частинах жовніри вбивають офіцирів, а самі переходять на сторону уряду. Комунікат стверджує, що бої дуже криваві. В бою під Естепоною згинули понад 600 жовнірів, а ранених було понад 1,200.

БАРЦЕЛЬОНА.

— Столиця Каталонії знаходиться в руках лівих. Робітничі юнії контролюють всю комунікацію. Підозрілих у симпатіях до фашизму арештують і розстрілюють.

ВАТИКАН ПРОТЕСТУЄ.

ВАТИКАН МІСТО. — Офіційний орган Ватикану взиває весь культурний світ до протесту проти терору, що захопив Еспанію, а головно Каталонію. Кажеться, що владу захоплюють вороги людскости.

НІМЕЧЧИНА ТЕЖ ПРОТЕСТУЄ.

БЕРЛІН. — Німецька амбасада в Мадриді піднесла протест проти терористичних актів у Барцельоні, звернених проти німців, німецьких організацій і німецьких шкіл. Німецькі консулі з Еспанії доносять, що комуністи в'язнять і розстрілюють німецьких імігрантів, підозрілих у симпатіях до нацистів.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays. Owned by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

№ "Свобода": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

За кождо аміну адреси платиться 10 центів.

Копії належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛАНДОН І РОБІТНИЧА СПРАВА

Хто читає американські часописи, цей мусів завважити, що з усіх справ, які порушив Ландон, републиканський кандидат на президента, у своїй останній промові, найбільше обговорюють його погляд на робітничу справу. Та саме в цій, такій важній справі Ландон виявив себе найслабшим. Це завважують самі републиканці й кажуть, що вже сама ця промова буде причиною, що багато робітників відхилиться від голосування за Ландона як будучого президента.

Ландон заявляє назагал за якнайширші права робітника, коли йде про право робітника себе організувати. Він каже, що робітник може належати до будьякої юнії, без огляду на те, чи це компанічна юнія, чи вона професійна, чи промислова. Він є за те, щоб ніхто не смів змушувати робітника належати до певної юнії, й це є виразно підкреслене в републиканській платформі.

Ці заяви Ландона являються великою небезпечкою для справи організації робітників у дійсні робітничі юнії, що були ведені й контролювані робітниками. Бо практика виказує, що саме такі голосовні заяви допомагають на ділі фабрикантам відстрашувати робітників від членства в робітничих юніях, а затягати їх зате до юнії, контрольованих фабрикантами. Ми певні, що Ландон ще вернеться у пізніших промовах до цього питання. Та факт є, що він тепер сказав, зробило серед робітництва дуже неприхильне для нього вражіння. Йі інакше бути не може. Та неприхильність зростає ще й через те, що „Лейборс Нон-Партизан Ліг” представляє Ландона як „страйкалома” і ворога робітництва. Вона представляє Ландона як того, що є за „отверту шапу”. Вона пригадає, що в травні цього року Ландон як губернатор пішов на службу власників оловяних копалень і дав їм війсьсько на те, щоб спроваджували неюнійних робітників, щоб тим чином допомогти зломити страйк юнійних робітників, що боролися „проти „вольної смерті” — силікози, себто хвороби, що зідала їм легені. Лігга закидає Ландонові, що він як губернатор не рушив навіть пальцем, щоб перейшов закон про мінімальну заплату за жіночу і дитячу працю. Ландон не рахується навіть з робітничою вимогою восьмигодинного дня праці, а департамент праці його стеїту (Кензас) визнає і 12-годинний день праці. Ландон виконує теж публічні роботи при допомозі вязнів, а це теж є проти робітничого інтересу. Ось це є закиди, які тепер підносять проти Ландона з робітничого боку. Робітникам треба про це знати і треба слідити за тим, які Ландон дасть щодо цих закидів вияснення, і які дасть запевнення щодо цього, щоб та „робітничка свобода”, про яку він говорить, була — в інтересі робітника.

О. С. КЛОПІТ З СЕЛОМ

Сталін думав, що йому удалося стати Колумбом російського життя. Він урів собі, що, запроваджуючи колективізацію в хліборобстві, він раз на раз розв'язав „проблемне аграрне питання. Те питання, об яке ломив собі зуби не один російський режим.

Треба признати, що разом з ним не один думав так само. Скупі звістки, що надбігають з СРСР, доводять, що потіха Сталіна була — щонайменше передчасна.

Відомостей про врожай минулого року — не оголошено. Чи „колхозні” сповнили наложене на них завдання, — не відомо. Відомо лише, що як скінчилася „хлібозаготовка” — не скрізь була дозволена вільна торгівля збіжжям; що скількість тяглої худоби на селі знову зменшилася (з браку корму) та що влада була змушена — з своїх запасів — уділити позички зерном — майже всім „републикам”, України не виключаючи.

Як давніше були „саботажники”, так тепер появились на селі якісь „чужаки”, які цукують, а часом, — як доносять советські часописи — і забивають сільських „стахановців”; а підмагає тим „чужакам”, що борються з агентами советського уряду на селі, — відстає верства серед колхозників. Яка велика ця верства — газети не згадують... Тривожні вістки приходять і про М. Т. С. (машинотракторні стації), через які колхозне збіжжя плине в советські шпихліри. Газети повні відомостей про неперяжок в МТС, про те, що колхозні ховують перед ними, отже „перед державою” сотки і тисячі сотнарів збіжжя. Комісії з М. Т. С. їздять по селах, щоби встановити високість урожаю; з тими комісіями селяни ведуть уперту і невсипушу боротьбу: бо чим вищий встановлено врожай, тим більше збіжжя треба віддати „державі”. Часописи ревуць на сполух, що колхозні встановлюють двічі меншу високість врожаю, ніж комісії МТС.

Не поміг навіть сталінський закон про признання колхозам на вічні часи — їх землі, ні про „пріусадбні участки”, бо не має чим обробляти їх селянини. Трапляються масові втечі з колхозів.

Здається, тішитися повинні колхозни, що їм признано право вічного володіння своєю землею, що устадені їх границі. Але втіха нема — межеві знаки між колхозами „нищять хулігани”, як ляхічно повідомляють большевицькі кореспонденти.

Все, що пишуть газети про „досягнення” колхозів — є звичайна буйда. Бо майже завше по таким „оптимістичним дописі про той чи інший взірцевий колхоз, — їде примітка: „Таких колхозів, як наш, є в районі один, або два”. Або: „Наш колхоз найкращий, а поруч з ним самі відстали, яких урожай удвоє менший як в нас” і ін.

Незадоволене село і з розміру платні, яку держава встановлює примусово за відібране збіжжя. Незадоволене особливо тепер, коли в містах знесено картки на хліб і ціна його підскочила вгору.

Ентузіазм у праці селективізованого хлібороба? Звідки він може взятися, коли селянин знає, що скільки він не старався, скільки не сів, — ливну частину врожаю забере „державка”, лишаючи йому стільки, щоб лише жив піголодно...

Не маючи найпримітивнішого спонуки до праці, — новий раб колхозний большевиків — воле лінохувати. Газети бідаються, що звичайний колхозник — не „кулак” і не саботажник — просто не хоче працювати...

Не хоче працювати на ту кліку, яка вогнем і мечем перейшла до сел і скорила його політичною новою владою.

Як бачимо, скорене політичне село не піддалося економічно. Воно мститься на свій спосіб і бє нову тиранію по найблжочішому місці: по кишені.

СССР бідніе, економічно і фінансово, а завдяки цьому підупадає і його світове значіння. І гостріше стають апетити Німеччини і Японії. Село бере зненавиджений режим „ізмором”, виголоджуванням.

З великими для себе втрацями, але й з ще більшими для большевизму. Аграрної проблемі Сталін не розв'язав. Але не треба забувати, що і царат влад головню тому, що не розв'язав цієї проблеми...

СПРАВА ПРОЛИВІВ

(Стара українська політична проблема).

Недавно закінчилася в Швайцарії, в місті Монтре, міжнародна конференція у справі проливів, себто в справі сполучення Чорного моря з морем Середземним, отже з Соевєтами. Отже порушено там і найстаршу українську політичну проблему. Тільки що при вирішуванні цієї, такої важної справи не було можності забрати слово й українському народові. На тему ваги цієї справи помістив д-р Павло Лисяк у львівському „Новому Часі” статтю під поштим наголовком. Цю статтю ось тут передаємо.

За Чорне море. Знаємо, що, коли тільки під кінець першого тисячеліття християнської ери перейшла й менш-більш закінчилася попередня мандрівка рижих диких азійських племен, які з гирла між Каспієм і надволжанським низом, немов на сцену развраз впадали на наш південь, саме надчорноморські землі, а зокрема: мандрівка кімерійців, скитів, сарматів, готів, гунів, болгарів, аварів, хозарів, угрів, печенігів і половців, а вкупі з тим сконсолідувалися наші первісні племена в першу кнйську державу, — зараже почали наші кнйські князі й королі криваві битви за Чорне море. Олег вславився щасливим походом на Візантію, який закінчився двома договорами (907 і 911) з Греками. Ольга навіть їздила в гості до Царгороду й таким чином навязала перші релігійно-культурні звязки з грецьким світом. Святослав І. Хоробрий, котрий ціле життя воював з усіми сусідами наших земель, під кінець свого панування ходив походом на дунайських болгарів, котрих розбив, опановуючи східню Болгарію. Він теж закінчив договір з грецькою Візантією. За Володимира Вел. наші предки приймають з Візантії християнську віру й через те входять у велику сімю християнських народів східнього обряду. За Ярослава Мудрого відбувається останній похід Русі на Царгород, після чого у звязку з татарським лихоліттям і упадком кнйської, а згодом — галицько-володимирської держави — нащ гін до моря потахає аж до менту, коли на арену нашої історії виступає українська козацьчина, себто менш-більш до половини 15-го століття.

Міжтим паде між ударами завоєвницьких турків, котрі з глибини Азії підійшли аж до берегів Середземного моря, в 1453-му році Царгород, а з ним і стара візантійська держава. Турки переносять суди столиці своєї держави і їдуть далі походом — на весь Балканський півострів, котрий завжди входив у територію нашої держави, себто менш-більш до половини 15-го століття.

Козаччина у великій частині виросла в боротьбі з турками, що панували в Царгороді й над проливами, та татарами, що панували в Криму й над областями т. зв. Золотої Орди. Дуже часто інтерес польської держави, в склад якої, головню до Хмельницького, формально входили наші козацькі області, був тотожний з нашими інтересами й Польща послуговувалася козацькою силою в відношенні до Туреччини була цілком самостійною українською політикою, яка на польську державу політику не оглядалася, а по своєму змісту не була нічим іншим; тільки продовжуванням віковичної боротьби України з азійським степом, боротьби за опанування берегів Чорного моря й проливів. Але не треба забувати, що тодішні турки — це була жахлива сила, перед якою тремтіть увесь світ. У 1620 р. турки розгромили польську армію

чї над берегом Чорного моря, себто в першу чергу наших земель і нашого населення.

Проліви — ключ до Чорного моря. З географічної точки погляду — Чорне море є тільки великим заливом Середземного моря, злучене з останнім вузькою як нитка проливів: від Чорного моря — Босфору, а від Середземного моря — Дарданелів, котрі в середині розливаються в трохи ширше море Мармара. Хто має в руках оці проливи — має ключ до цілого Чорного моря, яке може герметично замкнути, немов пляшку корком і не пустити з Чорного моря на світ жадного корабля. А морські шляхи — це найбільш природні й найсвобідніші шляхи міжнародної лучби. На морях нема гостинців і нема меж. Моря обливають усі континенти земського гльбу. Морем можна доплсти до найдаліших закутків землі, можна до них завоювати всякий крам і там його позбувати та звідтам привозити назад усяку сировину. На морях — кожен корабель „свій пан”. Ніхто тут другому „не заоре межі” й не нарачується на позов за „нарушення в посідання”. Тому кожен нарід уже з природи самої річи силкується добитися до морського берега й звідси промостити собі вільний шлях у світ. Таке змагання було й у нашого народу від світанку його історії аж до останніх днів його незалежності. Ба — більше. І перемикни нашої державно-національної області: царська Росія та сучасний советський Союз — теж у цій справі не ведуть іншої політики, тільки політику, яка є впливом інтересів цих земель і цього населення, котре живе від півно-

під Цецорою. Тоді сама Польща звернулася до Петра Конашевича Сагайдачного з проханням допомоги й козаки побили турків, ратуючи Польщу від смертельної загрози. Турки, які гримли по черзі всі південно-европейські народи й фактично були не побідимі, мусили уступитися тільки перед одинокою Україною. Наше козацтво цілком не кудилося перед Туреччиною й не поступалося їй. Навпаки — воно постібно було в наступі на неї, шукаючи ворога в самому його центрі, себто в Царгороді. Козацькі байдаки, ця наша середовішня фльота, не раз підпливала під мур Царгоорду, нищачи й плондуючи його, або на другий беріг Чорного моря, до Кафи й ін. Історичні пісні нашого народу й взагалі ціла наша тодішня усна словесність є найкращим пам'ятником тієї нашої боротьби. Право панування над північними берегами Чорного моря, а тимсамим й проливів здобув наш нарід не тільки силою факту, що ця область є природним і споконвічним тереном нашого національного розселення, але й своєю кровю, якою ці землі в дійсний цього слова значіно просякли до самого споду.

Росія, що обняла владу над цими областями після розруйнування Запорозької Січі в 1775 році, зараз же перебрала як свою, оцю стару нашу політику й повела її далі. Продовж 19-го століття Росія постібно змагала до захоплення Царгороду, бо туди йшов найдогідніший шлях, яким Росія „теплим морем” могла найшвидче й найпевніше видобути ся з замкненого чорноморського басейну — на широкий світ. Тому Росія патронувала всім визвольним змаганням південних словян і в теорії т. зв. словянофільства Аксакова, Достоевського й інших, сформулувала ключ угрунтування в Царгороді другого Риму, з його зовнішнім символом: царгородською святою Софією.

Ріжні інтереси. В цьому пункті зустрілися політичні змагання всіх великих народів Європи. Англія не могла дозволити, з уваги на своє панування над Середземним морем, щоб Росія захопила в свої руки Царгород і проливи, отже тому за плечима „хв'рого чоловіка” себто старої султанської Туреччини — послідовно всі ці російські змагання перешхувала. Як суперник Росії виступила Німеччина, яка провідним кличем своєї політики вчинила здійснення плану: Берлін — Багдад. В світовій війні вдалося центральним державам притягнути на свій бік Туреччину й Болгарію, а після розбиття Сербії — частина тієї лінії: Берлін — Багдад, і то найважливіша, опинилася в німечьких руках. Зате держави Антанги обіцяли Росії, на випадок побіди в війні, віддачу їй Царгороду з запіллям і проливів.

По світовій війні. Але сталось інакше. Вибух російської революції й програна центральних держав цілком змінили положення. Європейська частина Туреччини опинилася в руках „союзницької” Греції, а Царгород в руках „міжальянтської” Комісії, а саме: в руках Англії. Туреччина подалася вглуб Малої Азії, де Кемаль Паша швидко й зреорганізував і пішовши побідним походом на греків — прогнав їх з Малої Азії й назад відібрав Царгород. Та столиці нової Туреччини Кемаль Паша вже не переніс з Анкари до старого Царгороду чи пак Стамбулу, бо міжтим взагалі зникнув він усе, що пахло старою Туреччиною й було причиною її упадку.

Царгород всетаки залишився, з огляду на проливи, дуже важним центром, в яким перехрещуються політичні й

„БАТЬКО В АМЕРИЦІ”

(З фінляндського).

Як багато іншим селянам і хуторянам із Вареслягі, Мікові також прийшло до голови поїхати до Америки. Думка ця вчепилася вперто, вкінці з початком зими зовсім заволоділа ним. Не була то мрія, з якою людина носить, а наче жадоба, що не давала хвилини спокою. Здавалося йому, що золоті гори знайдє в Америці, що там вкінці знайдє щастя, якого люди даремне шукають споконвіку.

Зпочатку скривав цю думку. Та раз, як його жінка, вічно зажурена, жалілася, що „нужди хіба не буде”, Міко не міг здержатися та сказав: — Власне, що буде, як на весну поїду до Америки! — Поїдеш? — виклинула жінка, а очі її якось дивно заіскрилися. Чи то була радість, чи здивування?

Від того дня не нарикала вже більше. Мала лише більший пошанівок для чоловіка та була далеко уважливіша, ніж давніше. На весну дійсно прийшло до подорожі. Міко заставив свій грунт, щоби мати гроші на дорогу.

Чим ближче було до візду, жінка стала щораз більше задумана. Та на журавлий задит чоловіка: „Що з тобою?” — давала все невиразну відповідь.

Вкінці прийшов день розлуки, жінка від самого ранку заливалася сльозами. — Не плач, — сказав Міко, — як Бог дасть, що мені пощастить, то вернусь до тебе! — Так, а всеж... — А всеж що? Чоловік відчув недовіру в її голосі, та шойно, як прощадися, жінка кинулася йому на шию! — Не забудьте мене, тату — заридала, дїм'яйте про діти. — Я мав би забути? Що вам, мамі, в голові? Годі таке про мене думати! — Не буду, вже не буду, тату. Одначе світ лихий... а я тут сама лишаюся з троїчко дрібними дітьми. Поле заставляє... на дорогу... не гнівайтеся, та мене такий туск схопив! Міко хотів їй гостро відповісти, одначе зараз злагіднів, жінка що-си притулилася до нього та не хотіла пустити його. Потім брав діти на руки, цілував їх по черзі та знову приглублював жінку... Далебі... Мікові ніколи й через голову не перейшло, щоби так тяжко було прощатися зі своїми. Коби тільки було де взяти роботу, не кидав би їх напевно!

А так! мусів їхати. Жінка переплакала цілі два дні. Жак проймав її, як подумала, що може приключитися. Боялася за чоловіка та за дітей. Та сльози осушувала думка про долари. Навіть діти мріяли про них та розповідали по селі: „Тато пришло нам американські дукати, мотгнімо накупити собі добрих річей”.

Зпочатку Міко часто писав. Подеколи прислав теж і трохи грошей, а за кожним разом обіщовав прислати пізніше більше. Тимчасом було це дуже мало. Літа минули. Листи приходили щораз рідше, гроші майже ніколи. Міко писав, що чачи щораз гірші, що розхорувався та мусів узятися до лекшої праці. Одначе не перестав обіщувати, що треба ще трохи підждати, а буде краше.

Мати щораз більше журилася, а хліба було щораз менше. П'ять літ минуло, відколи Міко вимандрував до Америки, три роки, відколи не давав про себе ніякої чутки. Прийшла весна. Ластівки прилетіли з вицрею, пара їх вилінула гніздекю під стріхою низької хати в Вареслягі. Що дня щебетали вони дітям про гарні врожайні країни півдня, де достигає

виноград, а кріслаге гилля фігових дерев тяжкі від лодких овочів. Діти не розуміли, що їм оповідали пташ-ки, одначе здогадувалися, що то щось радічне чим треба радити, тому тішились, скакали та плескали в худенкі долони! — А може дастівки бачила тага? — спиталася середуща дівчинка. — Коби то можна напевно знати? — подумало найстарше з дітей, а ці слова піддали наймолодшому думку про батька, якого вже не міг трямити. — А чи тато був дуже сильний? — Певно, сказало найстарше. — Коби то тато вернувся... — почало знову середуща. Та від батька все ще не було ніякої вістки.

Тимчасом зазеленілося довкола хатини, цвітки зацвіли в лісі. Мати скопала камінний кушень землі, засадила з дитьми бараболі, а весняне сонячне проміння засмалюло їх бліденькі личка. Матері стало легше на серці. Сонце було таке яскраве, що здавалося навіть будуччину розяснює та кидає в неї проміння надії.

Розвісила на тині чоловіків кожушок, футряну шапку й решту одяганя. „Як вернешся до дому, побачить, що ми про нього не забули, та що міль не поїв його річей”. Саме тоді надійшов господар, в якого Міко позичив був

собі гроші на дорогу. — Шож, мамі, нічого не чути про вашого? Жінка збентежилася. Запечерити булоб нерозумно; потвердити, моглоб бути безпечно. — Якось цими насамі він не... — А то драб! Коли скоро грошей не пришло, то продам вашу хату, тай той шматок землі. Так годі.

Жінці заперло дух із жаху, сама не знала, що сказати. Полекшало їй шойно тоді, як сусід дав себе вприсити й обіцяв, що важде до весни. Прийшла осінь. Мати щораз частіше плакала. Непевність, що в ній знайшлася, відбивалася в сердитих словах, із якими зверталася до дітей. Діти залякані ховались радо в найтісніший куток хати, за коминою.

Коли батько ніколи до дому не вернеться... — прошептало одне дитя. — Таж до дому! — підхопило друге. — А коли батько має іншу жінку!

Діти не розуміли добре, що це значить, коли по селі стали говорити, що батько там уже певно має іншу жінку. Колиж бачили, що мамі очі не висихають із сліз, відчували інстинктовно, що батько дуже-дуже недобрый, що мамі дуже-дуже важко, що мамі дуже голодно... — А про батька не було ніякої вістки!

Діти не розуміли добре, що це значить, коли по селі стали говорити, що батько там уже певно має іншу жінку. Колиж бачили, що мамі очі не висихають із сліз, відчували інстинктовно, що батько дуже-дуже недобрый, що мамі дуже-дуже голодно... — А про батька не було ніякої вістки!

Діти не розуміли добре, що це значить, коли по селі стали говорити, що батько там уже певно має іншу жінку. Колиж бачили, що мамі очі не висихають із сліз, відчували інстинктовно, що батько дуже-дуже недобрый, що мамі дуже-дуже голодно... — А про батька не було ніякої вістки!

тереси різних європейських народів. В севрському догов...

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЖЕРТВА ВІЙНИ І ЛЯЦЬКИХ ЗНУЩАНЬ.

Дня 19. липня помер у дйтройській санаторії бувший Український Січовий Стрілець...

Але за останніх 20 літ повноенної політики — відносини знову до ґрунту перемінилися.

Прибув він до Злучених Держав в 1921 р. і працював у Дітроїті в фабриці, а вечорами ходив до школи.

Туреччина знову хоче бути „воротарем“ проливів. Хочє їх наново укріпити й у війні мати право перепускати...

Справа є згори пересуджена в користь Туреччини, бо крім Англії нема нікого, хто був би зацікавлений у повній невртральності проливів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВІЛКС-БЕРИ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 2-го серпня...

ПЕРТ АМБОРІ, Н. ДЖ. Бр. св. Василя, від. 168, повідомляє своїх місцевих і позаміських членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 2-го серпня...

Малий Івась зробив якісь збитки. Батько скртав його, потім питається: — Чи ти, Івасю, розумієш, чому я назвав тебе маленьким дурником?

— Розумію: тому, що я не такий великий як тато.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

М. Костинин.

НАЙМИТ КЛИМ

(Казка).

Раз склалося чудо, яких в світі мало, Як з наймита Кліма став багатий пан. Та лише до панства йому бракувало Вимог, що жадає характерний стан.

Жив собі в розкошах, гордо підсміхався, Дарма, що колись він сам у наймах був. Він в кривавих потах і сльозах купався, Про скарби буденні мов зовсім не чув.

Чужа кровавиця розпирала боки, Не зважав на сльози, що в кривдах текли. Він топтав й без серця робив нові кроки, Що в його жадобі так страшно пеки.

Ось, бач, була в нього загарбана нивка, Що то він на неї багато числив, Однак його гризла убитя стежинка, Що йшла через нивку й нею люд ходив.

Оце його гризла захланність мізерна, Він хтів доказати свій жорстокий ум, Ним заволоділа льогіка модерна, Виставив себе він на сміх і на глум.

От він видав наказ стежинку закрити, Цей наказ був строгий, дивний і чудний,

Що ніхто не сміє ногою вступити, Бо зараз упаде трупом неживий.

Та раз у одного стежинкою цею Йшов дідусь старенький й бучком підпирився, Як дідна, сердито його поспитався:

„Як смієш, ледарю, мій приказ ломати? Ти не чув про строгість, що у ній було?“

„Чув, ласкавий пане, Я зник обминати, Як бачу де тичку, віхоть, помело!“

„Тоді знаю певно: власник збороняє. Тут же на стежинці ніщо не стоїть... Дивно, яким дивом тут пан збороняє, Знаю цю стежинку вільну з давніх літ“.

Пан люто поглянув з злобою страшною, Обтер він захланно суворе чоло І крикнув: Ледарю! Знай, як я тут стою, Значить: немов тичка, віхоть помело.

„Так! Даруйтеж, пане“, старець відізався, І думав, що сiletні шепчуть у селі Про силу і мудрість... Я переконався, Що у вас, як в тичці, віхоть й помелі.

НЕВІДОМІ КОРОЛІ

Невідомі королі — так, є і життям великого пана. Тому такі. Тому 70 літ розбився ко- рабель недалеко Малайських островів. Вся залага затонула.

Цікава історія тієї династії. Тому 110 літ поселився якийсь Джузеппе Бартеломі з Корсики на цей тоді безлюдний острівце.

Італієць Паольо Соляролі був звичайним кравецьким челядником у Пемонті. Одного дня він рішився на щось небуденне.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

Та цей кравецький челядник був обережною людиною. Він знав, що не довго могтме задержати корону для себе.

201 НАЙПОПУЛЯРНІШИХ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ, ЗІБРАНИХ В ОДНІЙ ГАРНО ОПРАВЛЕНІЙ КНИЖЦІ.

Всі ті пісні уложили на фортеп'яні наші славні музиканти: Д. Січинський і С. Людкевич. Кожна пісня має мелодію у верхнім голосі, отже всі 201 пісень можна співати або грати на якимнебудь інструменті.

Всюди і при кожній нагоді, вдома, в товаристві, в клубі, в школі, на концертах і при всяких виступах грайте й співайте ті зібрані й видрукувані у цій книжці пісні.

Ціна лише \$2.00, себто одного цента за одну пісню. Замовляйте ще сьогодні у книгарні „Свободи“: „SVOBODA“ 81-83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ. Новий Відділ ОДВУ ч. 70 ім. С. Бандери.

Заходом Стрілецького Гуртка ч. 9 заложено в Нюарку, Н. Дж., відділ ОДВУ ч. 70. На зборах цього відділу рішено назвати цей відділ іменем Степана Бандери, цього героя, який, будучи суджений ляцьким судом, поставив себе гідно, хоч йому грозила досмерт-на в'язниця, заклякхав свій на-рід до дальшої боротьби за здійснення найвищого ідеалу, а то Української Держави.

На перших організаційних зборах відділу ОДВУ вибрано уряд, до якого ввійшли представники тут родженої молоді. Також рішено в най-ближчому часі разом зі Стрілецьким Гуртком відсвяткувати врочисто академію 60-літ-ніх роковин генерала В. Курмановича, бувшого шефа генерального штабу Української Галицької Армії коло Львова.

Ген. Курманович вслаився в боях коло Чорткова; бо то він виготовив план 8. червня 1919 р. прорвав ворожі позиції і Галицька Армія пішла вперед. Тепер ген. Курманович працює при справах військових у проводі Українських Націоналістів.

Новозорганізований відділ ОДВУ відбуває свої засідання-збори два рази на місяць у домівиць укр. старої церкви при вулиці Корт.

За Уряд відділу ОДВУ ч. 70: І. Пасічний, голова; Емілія Онисчук, секретарка; Б. Гутковський, секр. фін.; А. Мудровський, касієр.

ГРАБУНОК.

У Зубовичах, пов. Камінка Струмилова, до хати Вольфа Боруча вломилися вночі замасковані опришки, стероризували челядь і забрали різні предмети вартости кількох сот злотих.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

КАРНЕГІ, ПА. На Рідну Школу й інвалідів.

На „Українським Дні“, який відбувся дня 20. липня б. р. в Пітсбургу за старанням Ліги Українських Горожан, переведено збірку при розпродажі ленточок з тризубом і признано її на Рідну Школу і на інвалідів в Галиччині.

Чистого доходу з ленточок було \$31.20 — а жіноцтво з Карнегі, яке займалося Українською Виставою і кухнею, жертвувало \$3. Разом вислано до Обеднання \$34.20, з чого призначено \$20 на Рідну Школу і \$14.20 на інвалідів.

о. Маріан Кучер.

КРОМПТОН, Р. АЙ.

На визвольну боротьбу. Дня 18. липня наш громадянин і доволітній член У. Н. Союзу, Тома Андрухів, обходив свої 50-літні іменини. При веселій забаві, яку влаштували для нього його дружина Анастасія, та її знайомі, прийшли гості на поклик гром. Г. Притули зложили дрібними датками \$4. Ті гроші призначено на визвольну боротьбу та вислано їх до Обеднання.

Присутній.

СПРІНГ ВЕЛІ, Н. Й.

На визвольну боротьбу. Парохіяни церкви св. Петра й Павла обходили празник у день св. Петра й Павла. По Службі Божій зійшлися до гачі на малу гостину, а при тій нагоді М. Цапівський забрав слово та загадав про потребу помочі Рідному Краєві. Зіб-рано \$3 та переслано їх через Обеднання на визвольну боротьбу. Жертвували: М. Цапівський \$1.25, А. Кашинський 50 ц., а дрібними \$1.25.

М. Москаль.

СЕЙНТ ЛУІС, МО.

На Рідну Школу. На гостині у Павла Голдака, з нагоди його 50-літніх уродин, зложили на Рідну Школу по \$1: д-р Н. Клим, о. Й. Ганяк, Павло й Ева Голдак, Антін і Анна Фліс, М. Дмитришин, В. Голдак, Катерина Помірко, І. Любчин, Т. Владика; а Анастасія Кузів 50 ц. Разом \$9.50, які переслано до Обеднання на призначену цілю.

ГАРТФОРД, КОНН.

На народні цілю. Гартфортська громада переслала через Обеднання \$160.90, призначуючи ту жертву по рівній часті на такі цілю: Рідна Школа, інваліді, Про-світа, політичні в'язні та визвольна боротьба.

САМСОНІВ СИНЮК.

Матуся кохана, мені снився сон: У пітьмі, в тумані борюся Самсон. На нього напали вороги з мечами, Самсон боронився голими руками, — І став знемагати хоробрій Самсон, — Матуся кохана, страшний був то сон!..

Йому вже могли вороги копати, Над яму привели, звязали, топтали, — Аж враз хтось закричав: „Тасусю, [не дайсь! „Ти дужчий, татусю! Не впад! Не [піддайсь!“

Мотуззя враз трісло, пістук засвістав, І Самсон в могилу ворогів поклав... До Бога зітхнув він і сина обняв: „Якби не твій голос, я був би про- [пав!“

Володимир Крутян.

Як довідався, що то був справжній сніпець.

Переходив чоловік із своєю дуже поганою жіночкою. Біля угла стояв прошак, простягнув руку та просив: „Будьте такі милосердні, дай-те бідному сніпцеві, гарна па-рні, якого цента!“

Чоловік зараз добув кілька центів із кишені та подав їх прошаконі зі словами: — Цей напевно сніпий, то йому треба дати!

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ ГАРТФОРДУ

І ДООКОЛИЧНИХ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД під протекторатом Високопреосвященного Владика Константина Богачевського і при співучати Високопреподобного Духовенства

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 9-ГО СЕРПНЯ (AUGUST) 1936 РОКУ В ПАРКУ „LIGHT HOUSE GROVE STA. 24 GLASTONBURY“

- 1) В годині 11-тій (літній час) Полева Архирейська Служба Божа в парку, яку відправити Високопреосвящений Константин при співучати доокочичних священників.
2) По Службі Божій відбудуться українські народні танки молодіки з Ансоні, Нью Гейвен і Гартфорду, переплітані українськими піснями.
3) Від години 3-тої пополудні забава з танцями до пізнього вечора.

Широ просимо громадянство Гартфорду і околиць прийти на Український День численно, щоби ви відбули під кожним оглядом якийнайкраще. Будет у власному заряді. До танців буде пригварено добірна оркестра з Нью Гейвен. Вступ до парку за тикетамі. Дорога до парку „Light House Grove“ іде через East Hartford Bridge, описія зазначена дороговказами. 175,82 Головний Комітет Укр. Дня.

МАРІЯ повість УЛАСА САМЧУКА ціна 50 центів. Замовлення слати на адресу: „SVOBODA“ 81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346 JERSEY CITY, N. J.

Лікар: — Я, пане графе, запишу вам лікарство, щоби ви прибрали трохи крови... Граф: — То прошу на рецепті зазначити, що кров мусить бути блакитна!

ЗБІРНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА.

В 1931 році Західня Україна святкувала 60-ліття народин українського письменника Василя Стефаніка і при тій нагоді ювілейний комітет постановив видати всі твори письменника в однім томі. Видання таке появилоса в 1933 р., обіймає всі його твори, формату великої вісімки, на черпаному папері з ілюстраціями видатних українських графіків М. Бутовича і В. Касіяна. Ціна книжки \$5. Замовлення враз із грішми слати на адресу: GEORGE W. STEFANYK, R. Alberta College Edmonton — Alta.

НОВІ КНИЖКИ З КРАЮ

Table listing various books and their prices, including titles like 'Воєнні оповідання', 'КІМНАТА З ОДНИМ ВХОДОМ', 'ТОВАРИШІ УСІХУ', 'СТРАШНА ПОМСТА', 'МАКСИМ ЗАЛІЗНЯК', 'ПІД ПРАПОРИ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО', 'ГРЕМИТЬ', 'Історична повість', 'Самчук, Улас; МАРІЯ, хроніка одного життя', 'ГЕЯ ВИДНО СЕЛО', 'ЗОРІ СВІТ ЗАПОВІДАЮТЬ', 'СОНЦЕ В ЧИГРИНІ', 'СТЕПОВІ ОПОВІДАННЯ', 'ЗАМІСЬ ЗАМІСЬ', 'ЗА ГРОШЕМ', 'ЗА УКРАЇНСЬКИЙ ЛЬВІВ', 'ЯКЕ ІХАЛО, ТАКЕ ЗДІБАЛО', 'ДЕ ГОРІВКА БУВАЄ, ТАМ ДОБРА НЕМАЄ', 'Ц. К. КАПРАЛЬ ЛОПУХ', 'ДОВБУШ', 'ТРИ ГЕРБИ'.

Замовляйте у книгарні Свободи: „SVOBODA“ 81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346), JERSEY CITY, N. J.

ПОЩО ГРАТИ ТІ САМІ ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ? — ГРАЙМО ВСЕ НОВІ

Table listing theatrical plays and their prices, including titles like 'ІНСТИТУТКА', 'ЖЕНИХ (Бандити)', 'ІХАВ СТІЛЕЦЬ НА ВІЙНОНЬКУ', 'ТУРЕЦЬКІ СТАРОСТИ', 'ОЙ МОРОЗЕ, МОРОЗЕНКУ', 'МИ ЙДЕМО В БІЙ', 'СТРАШНА ПІМСТА', 'ДЕСЯТИК ЛЮЛКА', 'МОДЕРНИЙ ГОСПОДАР', 'КУМ СОЛТИС', 'ГЕТЬ З МУЖИКАМИ'.

Д. Костоляннй.

БРЕХНЯ

I.

Тому сім літ я зазнаюся з симпатичним юнаком із Америки. Він тут у Будапешті, жив через літо. Приїхав з Відня Дунаєм на складаному каяку. Мав ясне волосся барви меду, мягку сорочку з викладаним ковніром, блискучі білі зуби. Ми зазнайомилися в якомусь товаристві. Відвідав нас кілька разів. Ми його також, один раз. Обмінялися візитівками та приобіцяли собі, що будемо листуватися. Однак ми не писали ні разу.

II.

Недавно дістав я листа з одного готелю в нашому місті. Писав якийсь інший Американець, що відвідував Будапешт із жінкою. На світі дуже багато Американців. Покликався на мого приятеля, що мав волосся барви меду, та спитався, коли мотиме відвідати мене особисто. Додав, що він навіть трохи посвоячений з моїм приятелем. Бо тимчасом мій приятель, що мав волосся барви меду, оженився, та також розвівся, а він — автор листа — є шурином бувшої жінки бого приятеля.

III.

Це посвоячення виглядало мені дуже далеке та проминаюче. Я відповів, що дуже радо приймемо його колинебудь і що я дуже рад би довідатися дещо про приятеля, однак тепер уся наша родина лежить хора на грипу. Я думав, що такою невинною брехнею перешкоджу всяким дальшим клопотам.

IV.

Та я помилився. Минуло три тижні й цей Американець зацікавився в дуже ввічливому листі нашим станом здоров'я. Я успокоїв його таксамо ввічливим листом, що втішаємося найкращим здоров'ям. Я запросив їх навіть на чай з кінцем тижня.

V.

Та тоді ми дійсно всі були хорі. Та годі знову виправдуватися недугою. Подумали напевно, що то безсоромна брехня. Тому я зателефонував до них, що мусимо в наглих справах виїхати. Однак тепер було мені стидно. Я сам зголосився до них. У довгому, ввічливому листі просив я в них прощення та щоб прийшли і хай самі устійнять день і годину, нам це всеодно, конче ждемо їх. Прийшла так дуже бажана відповідь: придуть у неділю в шестій годині пополуноді.

VI.

Я все дуже ввічливий для гостей із закордону. Люблю їх і співчуваю з ними. Бути десь чужинцем це майже органічне недомогання. Я також, коли я далеко від рідного краю, почувуюся наче калікою. Запшотуюся що крок, не знаю людей, звичаїв, буденних слів і висловів. Жалуючи мого гриху, ждав я гостей. Та того дня мав я страшно багато праці. Я працював чимраз більше горячково, повен одушевлення й енергії. Я поглядав на перебігаючі скоро вказівки годинника, час минав, а я віддав би життя за це, щоб до гостини не дійшло.

VII.

Що тут робити? Недуга й виїзд, це були вже пережиті викрути. Якийсь час безуспішно бився я з думками. Вкінці пополуноді впав я на добру думку. Це лепське американське подружжя не знає мене, лише мого приятеля, який мене майже не знає. Тому я зателефонував до одного з товаришів, безробітного інженіра, що жив два роки в Англії, та попросив його, щоб заступив мене. Зпочатку не хотів. Я приобіцяв йому платити відгодини. Тоді згодився. Потім зателефонував я до одної учительки англійської мови, щоб перебрала на себе обовязки господині дому й обіцяв запластити їй двічі стільки, скільки бере за лекції. Згодилася також.

VIII.

В четвертій пополуноді з'явилися в мене обое винайменні заступники. Я зазнаюся з ними зі собою та пояснив їм їх ролі: взагалі мають поступати так, як поступав би я і моя жінка в таких обставинах. Переважно хай говорять „так“, а часом також „ні“. Про погоду хай говорять, що „гарна“, про відносини в світі, що „страшні“. Хай покажуть гостям нашу хату, есентуально теж наш альбом із родинними фотографіями. Чай вже кипів. Я покинув їх і побіг до кімнатки на піддашу, щоб далі гарувати.

IX.

Чай вдався знаменито. Товариство так зжилося, що пересиділо до десятої і з трудом розлучилося. Мій товарищ, інженір, приймав скромно похвали, мою письменницьку працю назвав дурничкою, завів гостей до моеї робітні — припадково була це ідальня, та це нічого не шкодить — і всміхнений розміряно завдяки приятельським спогадам слухав, що розповідав Американець про життя мого американського приятеля, який мав волосся медової барви. Учителка англійської мови відгравала дуже добре роллю розумної жінки. Неструджено перебувала йому та вперто висловлювала зовсім протилежні думки.

X.

На другий день готелевий слуга приніс нам лист і чудову гильку білого бозу. Прислали це відяні Американці. Ввічливо нас, що ніколи в житті не переживали таких приємних хвилин, а хоч чули вже про нас багато доброго й гарного не могли навіть здогадуватися, що я такий незвичайно приємний та ввічливий, а моя жінка така добра й гостинна господиня.

XI.

Американці відїхали до свого краю. Там розповідали мому приятелю, що мав волосся барви меду, як гарно ми їх прийняли, а мій приятель у дуже зворушеному листі дякував нам за нашу ввічливість. Від того часу постійно листуємося. На ша приязнь ступнево поглиблюється. Я саме довідався, що також інженір сходиться з учителькою.

XII.

Брехня це лише порошинка. Я сподівався, що полетить у повітря. Однак так не сталося. Ростає й проте. Я жду нетерпеливо, що буде далі.

ЦЬОГО РОКУ СВЯТКУЄМО КОНЦЕРТАМИ, ВІДЧИТАМИ ТА АКАДЕМІЯМИ 20-ТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ ВЕЛИКОГО

ІВАНА ФРАНКА

Найбільшу пошану віддамо 20-тим роковинам його смерті тим, як прочитаємо Франкові твори, себто ті перли його творчості, які він лишив нам на науку.

З цієї нагоди книгарня „Свобода“ дає для всіх, хто шану Франка, спеціальну оферту на книжки Івана Франка.

- 8 КНИЖОК ЗА \$2.50**
1. Захар Беркут, образ громадсько-го життя.
 2. Абу Касимові капці, арабська казка.
 3. Батьківщина й інші оповідання.
 4. Вибір поезій Івана Франка і короткий начерк його життя.
 5. Для домашнього огнища, повість.
 6. Лис Минита.
 7. Молода Україна.
 8. Як пан собі біди шукав.

Вишліть мені ордер на суму \$2.50 іще сьогодні й одержите повищі 8 книжок відвратною поштою. Колиб іще ви хотіли мати найкращий твір Івана Франка, „Мойсей“, то вишліть \$2.75. — Заовлення треба слати на адресу:

„СВОБОДА“, 81-88 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ДОЛИНА БАНАНІВ

(За Гінтер-Палловом.)

Місто Санта Круз, що саме пробуджувалося з нічного сну, вже за нами. Крута, асфальтована дорога вється все більше вгору. Стрічимо автабуса, верблюда, тяжко вантажені, багато з них мають намордники. Далі виривають пальми. Зараз пляжати, що африканське побережжя недалеко.

Нараз шофер зупиняє наше авто. Ми вже на висоті 1,800 стій, сонце зникло нараз, наче під ударом чародійної палички, дощеві хмари нависли між скельним проваллям. А там вдали мерехтить наче в іншому світі біле, сонцем залите місто Санта Круз. Тут угорі все сіре й сіре.

— Мусимо надягнути плащі, — каже шофер — тепер переїздитимемо дощовою смугою.

І справді нараз починає падати дощ, дорога вкрилася брудними калабанями.

Ми дрихали ще вище, до „лягуни“ і міста тієї самої назви. Цей дощ має тут більшу вартість ніж золото. Кажуть, що тут зявляється не так задля того, скільки дівчина має грошей, як радше, скільки в неї — води!

Лягуна це найстарше місто на острові Тенеріфі. Тут угорі була основана перша оселя, тут еспанці перемогли первісне населення. Ті загадочні люди, що тоді були більші, як якінебудь найбільші відомі люди, мали ясне волосся та ясні сині очі. Ніхто не знав і не знає, віділя вони прийшли із своєю високою культурою. Може з Ісландії або Норвегії. Вигинули до тла в 15-тому та 16-тому столітті в боях проти завойовників острова, еспанців.

Ось і показується нашим очам благословенство води. Як далеко сягає око, це врожайний огорож, поле попри поле. Далеко-далеко мерехтить зелень, аж до порозколованих високих гір, що колісь були вкриті лісами. Та зчасом люди повирубували ліси, наслідком чого втратили теж землю. Тепер ці гори стремлять нагі.

То тут то там поодинокі групи домів, окружені високими, цвітучими евкаліптами, кактусами та фіговими деревами й агавами. То тут то там, однак вже рідше, ростуть помаранчеві й цитринові дерева, обвантажені золотими овочами. Нараз хмара над нами вривається, сонце знову світить, дощова смуга минає, небо голубе. Помало дорога звертає відлі на південний схід, усюди видно, як із гір та з дощової смуги вються відлі „каналі“, усюди видніють велитські бетоновані

басейни, в яких міг би плавати й корабель. Вони тепер на весну (з кінцем січня) повнісінькі води. Виблискують здалека наче сині шафіри серед зеленого оточення. З тих каналів і басейнів наводнюють околицю, як далеко сягає вода.

За гофрим авкрутом показується море, океан, а рівночасно отирається велитська долина між двома пасмами гір. Це рай на землі — долина бананів. Тут кривиться бананцево острова, плянтація кола плянтації, так густо, що землі взагалі не видно, лише зелені била, з яких корони висіють овочі або розпукуючі лілієві голівки. Тяжко висівають зелені овочі, зеленими їх зривають, а доставляють вони шойно підчас транспорту й тоді прибирають жовтий колір.

Поміж бананами знімаються дактилеві пальми. Їх овочі часом доставляють тут на затишних місцях. А воюди цвіти та цвіти, рожи, повзучі рослини, зелені, червоні, лілієві, фіолетні. Городи й парки, а посеред них чудові вілли й великі готелі. Тут росте теж (лише на цьому острові) зміне дерево, тут у печерах і на скельних замках жило первісне населення, їх кости знаходять там іще.

А далі розложилось місто Ортава, від якого назву має теж уся долина. Те чистеньке місто розложилось із пристанню при океані. І наче з океану вириває могутній Пік Тенеріфа, гора-вулкан, 12,000 стій високі.

ПИСЬМО ВИМЕРЛОГО НАРОДУ. Найновіші досліди на острові Кипрі. — На слідах невідомої мови.

Англійська наукова комісія, яка на острові Кипрі робить археологічні досліди, помістила в лондонському часодисі „Таймс“ висліди своїх останніх розкопів. Довідемося із тієї статті, що дотеперішня праця комісії дала науці дуже гарні висліди. Комісія твердить, що не переборщить, коли скаже, що в кипрській землі скривається ще багато скарбів, які можуть нам чимало сказати про давні часи.

Досі розкопували головню горішні верстви землі, під якою знайшли багато археологічних цікавих предметів. Досліджували теж старі будівлі, що походять із середньовічних часів. Найцікавіші знахідки були в місті Памагуста, де стали напрямляти старішу церкву св. Юрія, а рівноча-

сно, відкривали старинні цікаві предмети.

Над старими міськими покладеними укріпленнями було довно звалище, на яких пізніші мешканці побудували буди собі хати. Все те комісія тепер стала усувати, щоб якнайкраще відкрити старі твердині. Відкопали вже багато підземних просторів і потайних коридорів.

При відбудові церкви св. Миколая у місті Левкос знайшли кам'яні плити з дивними написами. Цього каміння мешканці ще за турецької влади вживали для будування хат. Комісія хоче зібрати якнайбільше такого каміння, щоб відгадати згадані написи.

При досліджуванні знайдених плит із написами відкрили дивну азбуку, якусь писемку, що його вживали мешканці Кипра. Знайшли теж написи, писані якимсь іншим писемом, досі зовсім невідомим.

Коліб пощастило вгадати, що то за мова, наука збагатилася би новими відкриттями про нарід, який згідно з дотеперішніми дослідами не був ні грецький ні семітський.

Може то була мова тих надморських народів, що про них згадують ріжні єгипетські пам'ятки.

Чи та мова то була мішанина мов, якою говорили в єгипетських часах по містах над Середземним морем, як сьогодні по всіх морях говорять мішаниною англійської мови т. зв. „пітінсько-англійської“ чи може то була зовсім самостійна мова, яка пізніше вимерла, це — як обіцяють учені — наука незабаром розсидить.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свого брата ІВАНА БОРИС. Останню вістку я мала від нього з Portersville, Pa. Хтоб про нього знав, або він самий, хай напише на подану тут адресу, за що я йому дякую. 174-5

ТЕКЛА РЕЛЕШ, P. O. Box 25, Tams, W. Va.

ДОБРА НАГОДА. На продаж 17-АКРОВА ФАРМА, при місті Бундінкі і все знаряддя. Продам, або заміню за реальний у старім краю. По більше інформацій пишть до: Д. ШАФРАНСЬКИЙ, 703 Cedar St., Ogdensburg, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урадові години: рано від 10 до 12, вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

БОЛІ НІГ Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жила, болячі ноги, флебіт (запалення жил), натупи або болячі коліна чи кісточки і рематичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції. Офісові години: щоденно від 2 до 6, в понеділки і четверги від 2 до 6. **ГОВОРІМО ПО УКРАЇНСЬКИ.** **L. A. ВЕНЛА** ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ 28 W. 89 St., New York City.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel. Orchard 4-2568. BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

— Я просив тебе, щоб ти конче позичив мені десять доларів, а ти даєш мені п'ять? — Так буде ліпше для нас обох: ти втрачати п'ять доларів і я втрачу п'ять доларів.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

Войовничі кличі Тарзана довели його нових союзників, малпи, до боевої бідшености. Вони кидалися тепер на слона з несамовитою, сліпою залістю. Видаючи з себе дивні звуки, Мактаг, провідник малпачого загону, слав своїх товаришів на атаку, яка, як це легко можна було завважити, була нічим іншим, тільки самогубством.

Своєю могутньою трубою Гудаг, скажений слон, розмакував направо й наліво, змитаючи мов порошокні ті малпи, що стали йому на дорозі. Дві малпи впали смертельно ранені. Однак дві інші скочили відважно на трубу слона й схопилися її немов якої галузи дерева. Гудаг підняв їх вгору і гепнув ними об землю.

Та в цей момент чотири інші малпи скочили слонові на спину і вняли свої гострі пазури і зуби у грубу та рапаву шкіру слона. Це не справило слонові великої шкоди, однак розбило його увагу. Його денерувало, що там, на його спині, щось сидить і пробує йому завдати рани. Тепер він скупчив свою увагу, щоб струтити з пачей нахабів.

Тарзан ще раз напружував усі сили, щоб завернути своїх спільників від нерівної боротьби. Однак його шерстяні союзники попали в таку боеву лютю, що про відворот не могло бути й мови. Побачивши це, Тарзанові не лишалось нічого іншого, тільки враз з ними кинутись у вир боротьби й разом з ними згинуть, так як воїнам пристало.